

доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України» м. Суми, Україна

СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ БАНКУ: ПИТАННЯ МЕТОДОЛОГІЇ

Міжнародні фінансові відносини є невід'ємною частиною міжнародних економічних відносин. Тому цілком закономірним стало виникнення світової фінансової системи, що поєднала національні фінансові системи, і як наслідок, міжнародну банківську систему. Банківські системи різних держав не функціонують в ізоляції одна від одної, вони перебувають у постійній взаємозалежності, взаємовпливі, взаємодії. Глобалізаційні процеси у світовій економіці та міжнародних економічних відносинах приводять до появи "іноземного" елемента в національних банківських системах у формі проникнення іноземного капіталу в банківський сектор економіки тієї чи іншої держави. Як наслідок розвивається міжнародне та регіональне співробітництво щодо формування загальних стандартів банківського регулювання, формується транскордонний ринок банківських послуг, котрі, у свою чергу, впливають на динамічний розвиток банківської справи. Все вищесказане закономірно призводить до виникнення специфічної системи - міжнародної банківської справи.

Отже, міжнародна банківська справа - система методів та підходів до організації її управління банківськими операціями, що здійснюються у міжнародному економічному та правовому середовищі. Це своєрідне управління міжнародними банківськими операціями. Її суб'єктами є банки, котрі здійснюють міжнародні операції [1, с. 418].

Основними сучасними характеристиками міжнародної банківської справи є:

- основні суб'єкти банківської справи - транснаціональні банки;
- реорганізація банківської мережі ТНБ, скорочення філій та відділень;
- зростання балансової вартості банків, збільшення розміру банку;
- збільшення присутності іноземних банків в національних банківських системах країн;
- банківський бізнес стає менш регульованим;
- важливим процесом, який відбувається сьогодні у банківському секторі світової фінансової системи, є злиття банків;
- приведення банківського законодавства та системи банківського нагляду країн у відповідність до міжнародних норм і стандартів ЄС.

Серед причин входження іноземних банків на національні ринки, а також стратегії їх діяльності слід виділити наступні:

- слідувати за традиційними клієнтами;
- розширювати клієнтську базу за рахунок найпривабливіших регіональних підприємств;
- максимально інтегруватись у внутрішній ринок країни перебування.

Негативний вплив світової фінансової кризи на банківську систему ряду країн, неспроможність банків ефективно здійснювати господарську діяльність в умовах нестабільності викликало нову хвилю злиттів та поглинань у банківській сфері.

Тож, проблема пошуку адекватних механізмів розробки та реалізації стратегії розвитку банку в сучасних умовах має особливу актуальність. Натомість, розробка практичних рекомендацій має спиратись на обґрунтовану методологічну основу.

Слід погодитись з думкою науковців, що основним завданнями стратегічного менеджменту банку є:

- постійне управління рухом фінансово-кредитних організацій до постановлених цілей (забезпечення позитивної динаміки розвитку та підвищення конкурентоспроможності шляхом концентрації ресурсів на позиціях, принципових для досягнення мети);

- зниження ризиків впливу зовнішнього середовища (забезпечення регламентації дій у різних ситуаціях (нестабільність ринків, девальвація, зміна умов конкуренції, зниження прибутковості, зміна принципів положень законодавства та ін.) шляхом попередньої підготовки до подібних ситуацій, що дозволяє у випадку їх виникнення діяти за планом, коригуючи його певним чином, а не намагаючись терміново розробляти новий алгоритм розвитку) [2, с 22-23].

Авторське визначення системи полягає у розумінні системи як комплексу елементів, що характеризується певною функцією та метою, який утворюється та функціонує у певному середовищі та в процесі взаємодії забезпечує дію механізмів зв'язків, а також зв'язок із цим середовищем через входи та виходи системи [3, с. 35].

Найбільш суттєвими ідентифікаційними ознаками системи слід розглядати такі її характеристики: комплекс складових або елементів, функцію, мету, середовище (внутрішнє та зовнішнє), наявність та дієвість механізму зв'язків, вхід та вихід, можливість отримання проміжних результатів на виходах системи.

Використання системного підходу до вивчення стратегічного менеджменту банку вимагає чіткої характеристики внутрішнього та зовнішнього середовища, а також визначення механізмів взаємодії всіх елементів цієї системи, якість та дієвість зв'язків.

Межа між зовнішнім та внутрішнім середовищем стратегічного менеджменту банку - є нестійкою, що пояснюється когерентністю банку як системи по відношенню до систем більш високого порядку, зокрема банківської та економічної систем (рис. 1.).

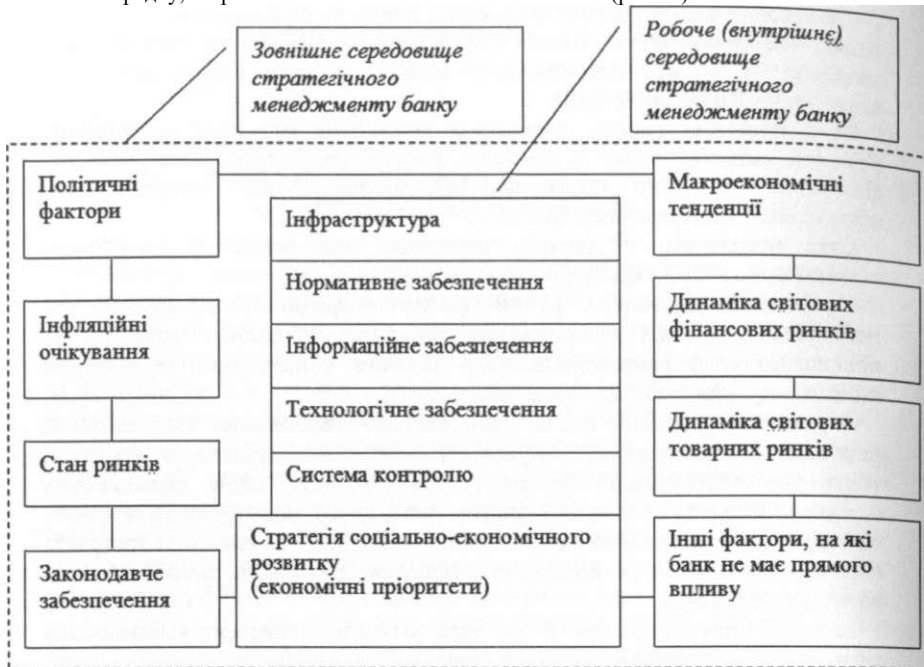

Рис. 1. Складові внутрішнього та зовнішнього середовища стратегічного менеджменту банку.

Таким чином, стратегічний менеджмент банку може бути визначений як система, що має ознаки динамічності, цілісності, конвергентності, мета якої полягає у розробці, оцінці та контролі стратегії розвитку банку.

Разом з тим, слід зазначити що стратегічному менеджменту банку з методологічної точки зору притаманні і характеристики процесного підходу, що визначається чіткістю формулювання результату від реалізації певної послідовності дій. Порівняльний характеристики ознак процесного підходу та теорії систем до вивчення стратегічного менеджменту банку мають бути присвячені подальші дослідження.

Література:

1. Міжнародні фінанси [текст] : навч. посіб. / [І.І.Дяконова, М.І. Макаренко, Ф.О. Журавка та ін.]; за ред. М.І. Макаренка та І.І. Дяконової. - К.: «центр учбової літератури», 2013. - 548 с.
2. Стратегічний менеджмент банку [текст]: Навчальний посібник / Козьменко С.М., Шпиг В.І., Волошко І.В. - Суми : ВТД «Університетська книга», 2003. - 734 с.
3. Дяконова І. І. Теоретико-методологічні основи функціонування банківської системи України : монографія /І. І. Дяконова. - Суми : Університетська книга, 2007. - 400 с.

Д'яконова, І.І. Стратегічний менеджмент банку: питання методології [Текст] / І.І. Д'яконова // Актуальні проблеми забезпечення сталого економічного розвитку : збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 12-13 жовтня 2012 р.) : у 2-х ч. – К., 2012. - Ч. 1.– С. 18-21.